

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXI. De Natura, & divisione Juris, ac Justitiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

tractum usurarium, nisi excuset extrema necessitas, de qua alibi.

17. Excusantur, qui ex gravi causâ, ad lucrandum v. g. panem juvant ædificare vel restaurare Synagogas Judæorum, vel templa hæreticorum; nam quamvis illa templa serviant ad malum finem, scilicet cultum falsum, tamen ædificatio ad illud se habet remotè.

E X

TRACTATU
DE JURE ET JUSTITIA,
CASUS XXI.

De Natura, & divisione juris,
ac justitiæ.

AMmon Princeps à Cambfore suo sub pensione annua suscepit pecuniam. 6. Solutionem vel differt, vel omnino negat, sub pratextu communis necessitatis, ibid. quam tamen postea in usus privatos, vel superfluos impendit, & quia Cambfor his offensus debitam Principi reverentiam negat, seque communibus civium oneribus subtrahit, Princeps in pœnam etiam prædia ei adimit, & in bonum commune convertit. 7. Tandem ut ab illius protestationibus liberetur, illum quamvis artis bellicæ ignarum cohorti militari præficit, ut primus in acie, primus pereat. 8. Pro resolutione.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit jus?

P 5

R. imò.

1. *R.* *primò* : Jus variè accipitur, aliquando per scientiam juris, sic qui novit leges, dicitur juris peritus, quandoque pro ipsis legibus, & sic dividitur in jus naturale, & positivum, in jus Canonicum & civile. Jus autem hic significat liberam & legitimam facultatem disponendi de re aliquâ, licet ab alio non impedibilem; dicitur primò legitima facultas, id est, facultas disponendi conformiter legibus justitiæ; nam contra leges de re aliquâ disponere non est juris, sed violentiæ, & injustitiæ; dicitur secundò ab alio non impedibilem, quia jus activum, de quo hic sermo est, fundat in aliis obligationem jus illud non impediendi, quod vocatur jus passivum, seu debitum præstandi vel omittendi alii quid, ut juri activo alterius satisfiat.
2. *R.* II. Jus præcipuè dividitur in jus in re, & ad rem; *jus in re* seu reale est, quo ipsam rem habeo mihi obligatam, ut eam apud quemcumque detentorem repetere possim; *jus ad rem* seu personale est, quo non res ipsa, sed persona aliqua mihi ex delicto, vel contractu obligata est, aut rem, aut pretium ejus tradere; *jus in re* fundat actionem realem, per quam ipsam rem repeto, & mihi vendico ubicunque eam reperire possim. *Jus ad rem* fundat actionem personalem contra personam ex contractu vel delicto obligatam, ut si vendas equum Titio, & hic non soluto pretio iterum vendat & tradat eum Sempronio, non habes amplius jus in re seu actionem realem repetendi ipsum equum, qui pleno jure transit in Sempronium; sed habes actionem personalem, non contra Sempronium, qui nec ex contractu nec ex delicto tibi est obligatus, sed contra

contra Titium, qui obligatur tibi pretium equi
exsolvere ex contractu emptionis.

3.
R. III. Jus aliud vocatur *jurisdictionis*, & est
potestas autoritativè disponendi de subditis in
eorum utilitatem, aliud *proprietas* seu domini;
estque potestas disponendi de re aliquâ tanquam
suâ; jus domini iterum aliud est perfectum, ali-
ud imperfectum; *perfectum* est facultas dispo-
nendi ad omnem usum sibi possibilem authorita-
te propriâ, vendendo, oppignorando, elocan-
do, donando &c. *dominium imperfectum* est fa-
cultas disponendi tantùm ad aliquos usus; Spe-
cies domini imperfecti sunt *ususfructus*, *usus*;
ususfructus est jus utendi simul & fruendi re ali-
enâ salvâ ejus substantiâ, ad ususfructum perti-
nent feudum, emphyteusis &c. Usus est facultas
tantùm utendi re alienâ v. g. habitandi in domo
absque eo, quòd eam alienare, vel fructûs elo-
cationis percipere possim.

QUÆR. II. Quid & quotuplex sit justitia?

4.
R. I. Justitia propriè dicta est *constans*, &
perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi, ma-
gis theologicè est habitus inclinans ad ponendam
æqualitatem inter jus activum unius & passivum
alterius: æqualitas autem hæc consistit in eo,
quòd alicui tantum detur, quantum justè potest
exigi, estque objectum formale *quod* virtutis ju-
stitiæ; objectum autem formale *quo* seu motivum
justitiæ, est honestas hujus æqualitatis. Objec-
tum materiale proximum est actio per quam po-
nitur æqualitas v. g. numeratio pecuniæ; objec-
tum materiale remotum est ipsa res æqualiter de-
bita v. g. pecunia.

5.
R. II. Justitia præcipuè dividitur in legalem, &
distributivam & commutativam. *Legalis* dicitur,
quæ

quæ ponit æqualitatem inter jus altum, quo tempore necessitatis in bona & labores civium habet reipublica, & jus passivum seu debitum legale, quòd habent subditi, ut tempore necessitatis subveniant reipublicæ; justitia *distributiva* est virtus ponens æqualitatem inter jus activum, quod habent subditi, ut recipiant bona & dignitates reipublicæ juxta proportionem meritorum, & debitum reipublicæ vel Principis, ut tribuat præmia vel officia dignioribus. Justitia commutativa ponit æqualitatem inter partem d. partem reipublicæ, seu inter privatum & privatum vel quasi privatum; dico: quasi privatum, quia etiam integræ communitates possunt inter contractus per modum privatorum vel inter se, vel etiam cum uno ex subditis, & sic contrahentes obligabuntur ex justitia commutativa, nam sic contrahentes non exercent jus altum neque justitiam distributivam, ut patet. Ex his,

6. Ad Casum 2. Imò: Inter Principem suscipientem pecuniam, & Cambsores intercedit sola justitia commutativa, quia ineunt contractum censûs; omnis enim contractus fundatur in justitiâ commutativâ, contra quam peccat Princeps injustè differendo solutionem, cum onere compensandi omne lucrum cessans & omne damnum emergens cambsori.

2dò: Princeps potest, imò in communi necessitate tenetur à subditis subsidium exigere, servatâ tamen proportione ad cujuslibet facultates, ut dicetur suo loco; quòd si Cambsor nollet quotam suam contribuere, posset Princeps pensionem debitam pro rata huc impendere; & hoc faciendò exercet actum justitiæ tum legalis, tum commutativæ; nam Princeps quâ superior & caput

communitatis tenetur ex tacito pacto, & quâ pars vel membrum communitatis tenetur ex justitia seu debito legali procurare bonum commune eo modo, quo potest; e contra si Princeps illa subsidia non convertat in necessitatem communem, sed ad privatos, vel superfluos usus, peccat contra justitiam legalem, & commutativam, teneturque ad restitutionem non ob læsam justitiam legalem, sed ob læsum tacitum contractum de procurando bono communi.

3. Quamvis Campsor justè his offendatur, tamen obinde reverentiam debitam principi negando peccat contra charitatem, & honorem Principi debitum; subtrahendo se communi civium oneri peccat contra justitiam legalem, quare princeps ei salvo tamen moderamine prædia in Pœnâ justè adimit; Et adimendo exercet justitiam vindicativam, quæ juxta communiorem, est quarta species justitiæ, quatenus scilicet intendit æqualitatem inter pœnam & delictum, etsi simul intercurrent aliæ justitiæ, tum commutativa, quatenus ex officio, & quasi contractu tenetur malos punire, bonos premiare; tum legalis, quatenus ut pars reipublicæ tenetur ejus bonum procurare pro qualitate officii, putrida membra amputando, secando &c.

4. Princeps hominem ignarum artis bellicæ præficiens cohorti, peccat contra justitiam distributivam, quæ exigit talia munia imponi capacioribus; exponere autem aliquem primum in acie, in quâ videtur certè occidendus, per se loquendo principi licitum est, cum unus ex militibus debeat esse primus; dico per se, nam si hoc fiat ex privata vindicta, uti videtur hic fieri, est homicidium, si fiat ob commissum crimen ad vindictam publicam, est actus justitiæ vindicativæ.

CASUS